

ních prostředků. Německý národ prochází krizí; je to podle mého soudu *nejakutnější krise demokracie*. Demokracie (v nejširším smyslu) trpí a zápasí o svou existenci s mocnostmi reakce, nacionalismu, militarismu, násilnosti. Zápas nebude snadný ani krátký. Německý národ na něj nedorostl organickým vývojem výchovy. Ale právě tato tíseň sdruží skryté síly duchové, zocelí je, zorganizuje. Nikdo nedovede předvídat, jak dlouho potrvá přítomný režim. Musíme být připraveni na trvání dost dlouhé. Ale jako se ruskému bolševismu nepodařilo vyvolat světovou revoluci komunismu, tak nebude mít ani fašistický pokus z Německa světového a trvalého úspěchu.

To arci nemá být chlácholením a ukolébáváním do bezpečnosti a nečinnosti pro ostatní svět, pro sousedstvo, ani pro nás. Možno říci, že demokracie v Německu od války nezabezpečila své pozice právě pro nedostatek soustavy, pro nejasnost cílů, pro chabost metod, pro liknavost ve výchovné práci. Nato již po mnoho let varovně upozorňoval na př. švýcarský náboženský socialista Leonhard Ragaz.

Přítomná protirevoluce v Německu je přímou *výstrahou* naší a každé demokracii.

Pro církve, zvláště nekatolické, ale i pro římskokatolickou, je pak tato protirevoluce důtklivou výzvou k výchovné práci pozitivní, tvořivé, podnětné. Je nutno důtklivě a soustavně vychovávat členstvo církve v tom, co je podstata křesťanství a jaká je jeho praktická aplikace v životě církve a společnosti; jaká je funkce církve vlastní a přenesená, jaký je normální a žádoucí vztah mezi církví a státem, jaké povinnosti má církev k veřejnosti, jaké jest její riziko v sociálním dění a tvoření.

Křesťanský lid takto vychovaný a připravený nemůže pak být zákeřně a omylně překvapen a zmaten žádnou revolucí ani protirevolucí.

To je poučení z Německa.

Fr. Žilka.

V. Kloubek

KONKURENČNÍ PŘÍSPĚVKY AKATOLÍKŮ KE KATOLICKÝM ÚČELŮM KULTOVÝM.

Podle římsko-katolického kodexu má katolická církev přirozené právo nabývat, míti a spravovat jmění k vlastním účelům, a to svobodně a nezávisle na světské moci. Totéž oprávnění přisuzuje se jednotlivým kostelům a právníckým osobám od církve uznaným a pro církevní účely existujícím.

Uvedení tohoto práva v život a jeho uplatnění na venek je ovšem možné pouze v mezích předpisů státních. Podle dnes platného práva není institucím církve katolické bráněno v nabývání

a držení majetku movitého i nemovitého. Starší předpisy zákonů amortisačních, t. j. zákonů vylučujících resp. omezujících tak zvanou „mrtvou ruku“ ve způsobilosti nabývání jmění, dnes již neplatí.

Církev katolická připisuje si však vedle toho také ještě právo nezávisle na státu zdaňovati své věřící vybíráním příspěvků na kult, na vydržování duchovenstva a vůbec na své zvláštní účely. Samozřejmě je i tento druhý způsob nabývací závislý na státu, neboť zdaňování je výlučným právem státním, z něhož jen on může připustiti výjimku.

Zdálo by se samozřejmým požadavkem spravedlnosti, aby ke kultovým účelům církve římsko-katolické byli povinni přispívati jen její příslušníci. Zásada ta odpovídala by v naší ústavní listině (§ 124) proklamované rovnosti všech náboženských vyznání. Zvláštní privilegované postavení, jež i dnes v našem státu zaujímá římsko-katolická církev, přináší však s sebou řadu výjimek. Jsou to obzvláště břemena stavební, jež podle starších dosud v platnosti zachovaných zákonů a nařízení postihují i příslušníky jiných církví, a při jichž rozvržení a vymáhání spolupůsobí jednak zastupitelstva obcí, jednak zvláštní obecní tak zvané konkurenční výbory.

Dodnes platný zákon ze dne 7. května 1874, č. 50 ř. z., upravující zevní právní poměry církve katolické, zachoval v platnosti stará zemská nařízení o zřizování a udržování katolických kostelů a obročních stavení v dobrém stavu, jakož i o opatrování kostelních paramentů, náradí i jiných potřeb. V těchto věcech mají správní úřady učiniti náležitá opatření, aby potřebné výlohy byly zapraveny, a to, má-li k nim něčím přispívati některý veřejný fond, z povinnosti úřední; nežádá-li se však na veřejném fondu nic, k požádání stran. Zvláště, je-li tu více povinovaných osob, má správní úřad naříditi ústní jednání (řízení konkurenční), při němž má zjistiti, je-li výloh těch skutečně zapotřebí, a potom má přiměti všechny účastníky k tomu, aby se shodli, jak se tyto výlohy mají zapraviti. Nelze-li dosíci takové dohody, budiž o sporné povinnosti rozhodnuto pořadem instancí podle skutečných a právních poměrů, vyhledaných při jednání nebo po něm, a to podle povahy poměrů buď s konečnou platností nebo jen provisorně.

Podle těchto starších zemských nařízení nesou zásadně — nehledě k podrobnostem — veškerá stavební břemena v první řadě ti, kdo jsou k tomu povinni na základě nadačního listu, smlouvy nebo jiného právního titulu; není-li takto povinovaných, nese útraty postradatelný volný příjem příslušného kostela; a nestačí-li ani tyto příjmy, přispívají společně patron a přifaření osadníci (členové farní obce).

Nás zajímá zejména povinnost těchto posléze zmíněných členů farní obce.

Podle § 36. citovaného zákona ze 7. května 1874, č. 50 ř. z., nemá-li některá farní osada na uhrazení potřeb vlastního jmění, nebo není-li tu jiných prostředků církevních, kterých by se k tomu mohlo užítí, má býti na jejich zapravení rozepsán příplatek na farní osadníky. Podle § 1. zákona ze dne 31. prosince 1894, č. 7 ř. z. ex 1895, mají pak býti k placení této přírážky přidrženi také: a) ve farním okrese (duchovní správy) nebydlící katolíci téhož ritu, b) právnické osoby, společnosti a společenstva, jež podle stanov nesledují výlučně nebo převážně účely některého jiného vyznání nebo jiného ritu, tyto obojí pod podmínkou, že je jim předepsána pozemková nebo domovní daň z usedlostí ve farním okrese ležících, nebo že mají ve farním okrese provozovnu nebo závodní správu podniku nebo zaměstnání, z nichž se předpisuje tam daň z výdělku nebo z příjmu v některé berní obci, jejíž území zcela nebo z části leží v okrese farním.

Jak nejvyšší správní soud vyslovil v nálezu ze dne 29. března 1933, č. 15.061/31, zavázal tímto ustanovením cit. zákon ke konkurenci právnické osoby, společnosti a společenstva jako takové, t. j. poplatníky (zpravidla velké) bez ohledu na to, k jaké církvi jednotliví společníci takových sdružení náležejí, a že proto ani tehdy, když všichni společníci přináležejí jiné náboženské společnosti, nemůže taková společnost odmítnouti konkurenční povinnost, ježto subjektem k placení povinným není společník sám, nýbrž společnost navenek samostatná, která jako taková nepřísluší k žádnému náboženskému vyznání. Na tomto stavu plynoucím ze zákona nezměnil pak nic ani § 124. ústavní listiny, ani § 8. zákona č. 96/1925.

To ovšem není jediný případ, kdy příslušník cizí konfese je fakticky povinen přispívatí ke katolickým účelům kultovým.

Dalším takovým poměrně dosti často se opakujícím případem jest ten, kdy se jedná o úhradu nákladu, který postihuje obec z titulu věcného patronátu, nebo z jiného převzatého závazku vůči římskokatolické církvi, a kdy tedy jde o závazek, který převzala obec, jako representantka obyvatelstva jeho jménem. Takové náklady musí býti kryty stejným způsobem jako ostatní obecní vydání, t. j. v první řadě výnosem obecního jmění, a není-li to možno, stejnoměrně všemi poplatníky obce. Ani zde nelze se s úspěchem dovolávat předpisu § 8. zák. č. 96/1925, ježto se strany poplatníků obce nejde o plnění pro účely kultové, nýbrž o příspěvky k účelům obecním. Povinnost poplatníků k požadovaným od nich příspěvkům vyvěrá z členství ve svazku obecním, při čemž otázka jejich náboženského vyznání nemá významu. (V podobném smyslu rozhodl nejv. správní soud v nálezu ze dne 12. května 1932, č. 7.773.)

V poslední době zaměstnávala příslušníky československé cír-

kve též otázka, jak dalece se mohou akatolíci zúčastniti volby do t. zv. konkurenčních výborů na Moravě a ve Slezsku.

V Čechách tato otázka není aktuální, neboť zde obstarávají záležitosti uložené farním osadám (§ 35 zák. 50/1874) až do jejich ustavení obecní zastupitelstva. Tato se mají i nadále usnášeti o závazcích k církevním katolickým účelům a postarati se o úhradu příslušného nákladu, který pak ovšem možno rozvrhnouti jen na příslušníky církve římskokatolické.

Na Moravě přísluší právo voliti kostelní konkurenční výbor podle § 14., odst. 2. zákona č. 11/1864 mor. zem. zákona všem členům obecních rad, i když nejsou katolíky (nález nejv. správního soudu ze dne 21. února 1933, č. 1153). Pasivní právo volební do konkurenčního výboru akatolíčtí členové obecního zastupitelstva nemohou míti již vzhledem k výslovnému ustanovení § 12., podle něhož ani při usnášení se obecního zastupitelstva o zvláštní přírázce k úhradě příslušných potřeb církve římskokatolické nemají spolupůsobiti nekatolíčtí náboženští příslušníci.

Jinak jest tomu ve Slezsku, kde § 13. zákona 2/1864 slez. zem. zákona (ve znění zákona č. 5/1867) stanoví výslovně, že právo voliti a volenu býti (do těchto konkurenčních výborů) mají všichni katolíci obcí místních nebo částí obcí k faře náležejících, kteří tamtéž podle řádu volení v obcích voliti a volenu býti mohou.

Od těchto oficiálních konkurenčních výborů dlužno ovšem rozeznávati různé jiné ad hoc tu i onde zřizované hřbitovní a jiné podobné výbory, na něž se nevztahují předpisy citovaných zemských zákonů. Takové výbory, zřízené pouze na podkladě soukromoprávní dohody (na př. mezi obcí a místním farárem) a pověřené jen určitým úkolem, nejsou věci kultovou, nýbrž záležitostí, spadající do vlastního samostatného oboru působnosti obce a nemůže proto v otázce provedení voleb nikdy přicházeti v úvahu náboženská příslušnost voličů a volených.

V. Kloubek.

Rudolf Urban

LITURGICKÉ HNUTÍ.

1.

Po dávném odlivu liturgických vod z různých příčin v XVII. a XVIII. století nastal pozvolna do konce XIX. st. příliv liturgického zvlnění chladného období v křesťanských církvích, jež jmenovitě v nynější neradostné a rozvrácené době všech proti všem hledají sjednocující a posilující útočiště v oživeném liturgickém hnutí, kteréž ve svých nehlubších kořenech jest dědictvím dětství lidského pokolení. Hodnocení liturgie u nás bylo